

**Univerzitet Crne Gore
Fakultet političkih nauka**

1. MEDJUNARODNI EKONOMSKI ODNOSI

- Uvodno predavanje -

**Prof. dr Gordana Đurović, nastavnik,
Ekonomski fakultet, kabinet 208, gordana@t-com.me
Mr Marko Savić, saradnik, FPN**

PLAN RADA 2018/2019

I nedjelja nastave	27.9.	1 Uvodno predavanje, upoznavanje - program predmeta i plan rada 2 Medjunarodna trgovina
II nedjelja	4.10.	3 Osnovna pitanja medj.podjele rada, svjetskog trzista i globalizacije
III nedjelja	11.10.	4 Subjekti u svjetskoj privredi
IV nedjelja	18.10.	5 Pokazatelji uspješnosti u spoljnoj trgovini
V nedjelja	25.10.	PRVI TEST (25 bodova)
VI nedjelja	1.11.	6 Konkurentnost u međunarodnoj ekonomiji;
VII nedjelja	8.11.	7 Medjunarodne ekonomske transakcije (POPRAVNI PRVI TEST)
VIII nedjelja	15.11.	8 Instrumenti za regulisanje medjunarodne trgovine
IX nedjelja	22.11.	9 Medjunarodne ekonomske i finansijske institucije
X nedjelja	29.11.	DRUGI TEST (30 bodova)
XI nedjelja	7.12.	10. Svjetska trgovinska organizacija
XII nedjelja	13.12.	11 Regionalne ekonomske integracije : EU (POPRAVNI DRUGI TEST)
XIII nedjelja	20.12.	12. EU, Zapadni Balkan i Crna Gora – ekonomska integracija;
XIV nedjelja	27.12.	13. EU i Crna Gora
XV nedjelja nastave	3.01.	13. Rekapitulacija (<i>ranije će biti odrađeno, radnom subotom, po planu</i>)
XVI nedjelja	Januar 2019	ZAVRŠNI ISPIT (usmeno, 30 bodova)
XVI nedjelja		(ZA ZAVRSNI ISPIT - DRUGI I TRECI DIO KNJIGE !)
XVII nedjelja	Januar 2019	POPRAVNI ZAVRŠNI ISPIT (za ocjenu E i D – samo III dio knjige!)

- **Cetvrtkom od 11.30 - PREDAVANJA, DEBATE – 5 bodova!**

- **AKTIVNOST NA VJEŽBAMA – 10 bodova !**

TOTAL 2018/19 = T1 25 + T2 30 + P 5 + V 10 + Usmeni 30 = 100 bodova

Literatura

- **SKRIPTA ZA PREDMET
„MEĐUNARODNI EKONOMSKI
ODNOSI“:**

prof. dr Gordana Đurović

Oktobar 2017

Metod rada i ocjenjivanja

- **Prvi test** – prvih pet poglavlja iz knjige, i uz inovacije sa prezentacija (25 bodova)
- **Drugi test** – poglavlja 6,7,8 i 9 iz knjige i uz inovacije sa prezentacija (30 bodova)
- **Aktivnost na vježbama** - *6 bodova na esej, 4 boda na aktivnost (10 bodova)*
- **Predavanja, aktivnost** – *5 bodova*
- **Popravni kolokvijumi** održaće se tokom semestra u planiranim terminima
- **USMENI** – 6,7,8,9,10,11,12,13. I 14.
POGLAVLJE IZ KNJIGE (TRI PITANJA) - 30 BODOVA

Preporučena literatura

- Krugman Paul, Obstfeld Maurice, **Međunarodna ekonomija – teorija i politika** (prevod), Datastatus, Beograd, 2009;
- Unković Milorad, **Međunarodna ekonomija**, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2010;
- Pelević Branislav, Vučković Vladimir, **Međunarodna ekonomija**, Ekonomski fakultet u Beogradu, 2007;
- Popovčić Avrić Snežana, Vidas Bujanja Marijana, **Međunarodna ekonomija**, Zavod za udžbenike, FEFA, Beograd, 2009.
- Đurović Gordana, **Evropska unija i Crna Gora: politika pristupanja**, EU info centra , Podgorica, 2017;
- (www.euic.me , dostupno na “Publikacije”)

Pojam i obuhvat MEO

- cjelokupnost ekonomskih transakcija, koje privredni partneri i drugi subjekti ekonomskog procesa obavljaju preko državnih granica.
- dio sveukupnih međunarodnih odnosa, podsistem velikog sistema **međunarodne politike**
- MEO proučavaju ekonomske odnose između organizovanih zajednica i njihovih elemenata, preko granica nacionalne ekonomije.
- MEO su društveni odnosi koji stvaraju vrijednost, u formi roba, usluga, razmjene, potrošnje, štednje, investicija
- obuhvataju **međunarodnu trgovinu** kao granu ekonomije (robe i usluge) i **međunarodne finansije** (međunarodni finansijski odnosi -kretanje kapitala i međunarodni monetarni odnosi – međunarodna plaćanja).

MEDJUNARODNI EKONOMSKI ODNOSI

- **CILJ IZUČAVANJA PREDMETA** - analiza institucionalne strukture, mehanizama i glavnih trendova u svjetskoj privredi i trgovini

SUBJEKTI MEO

1. Oni koji neposredno obavljaju proizvodne i spoljnotrgovinske poslove (proizvodna i uslužna preduzeća)
2. Oni koji obavljaju finansijske poslove (banke, organizacije osiguranja)
3. Oni koji sistemom ekonomskih instrumenata opredjeljuju uslove privredjivanja: suverene države i međunarodne organizacije

OBLICI MEO

- **Spoljna trgovina** je najstariji, najmasovniji oblik ekonomske saradnje sa inostranstvom. (robni i nerobni promet);
- **Međunarodni finansijski odnosi**: a) naplate i plaćanja po osnovu robnog ili uslužnog prometa sa inostranstvom i b) međ. finansiranje;
- **Međunarodni monetarni odnosi** obuhvataju probleme novca u međunarodnom prometu, i to: a) devizni kurs, b) devizni sistem, c) carinski sistem, d) pitanje međunarodne likvidnosti;
- **Međunarodno kretanje radne snage** (emigracije i imigracije RS):
- **Međunarodna ekonomska pomoć**, odnosno transfer kapitala ili robe bez neposredne nadoknade.

Međunarodna ekonomija

- **Međunarodna ekonomija** (*International economics*) je samostalna naučna disciplina - dio ekonomije koji se bavi **transakcijama roba i usluga** između zemalja, analizirajući realne i monetarne veličine
- Međunarodnu ekonomiju čine **dijelovi ekonomije** koji se tiču odnosa između različitih država. To uključuje razmjenu dobara i usluga, kretanje faktora, kretanje kapitala, transfer tehnologije, devizni kurs i rezerve. Izučava državne politike, regionalne institucije i međunarodno pregovaranje

Otvorena i zatvorena ekonomija

ZATVORENA EKONOMIJA

U ovoj ekonomiji input je jednak dohotku tj. sve što se proizvede u privredi neke zemlje uravnoteženo je sa dohotkom te zemlje, jer rezidenti date države ne mogu da kupe output druge države, niti da svoj output plasiraju na inostrano tržište.

Nacionalni dohodak se raspodjeljuju na domaću (privatnu i javnu) potrošnju i investicije.

OTVORENA EKONOMIJA

Otvora mogućnosti međunarodne trgovine i dohodak u njoj jednak je privatnoj i javnoj proizvodnji, investicijama i trgovinskom bilansu koji predstavlja odnos uvoza i izvoza. U otvorenoj ekonomiji mogu da se pojave suficit, deficit i ravnoteža međunarodnih tokova roba i kapitala.

Tu postoje dva izvora dobara (dohodak i uvoz) i četiri upotrebe dobara (privatna potrošnja, javna potrošnja, investicije i izvoz).

Nivo konkurentnosti (privredna struktura i kvalitet ponude) i otvorenost (zatvorenost) ekonomije, neposredno i posredno se održavaju na ulogu i značaj spoljnotrgovinskog poslovanja.

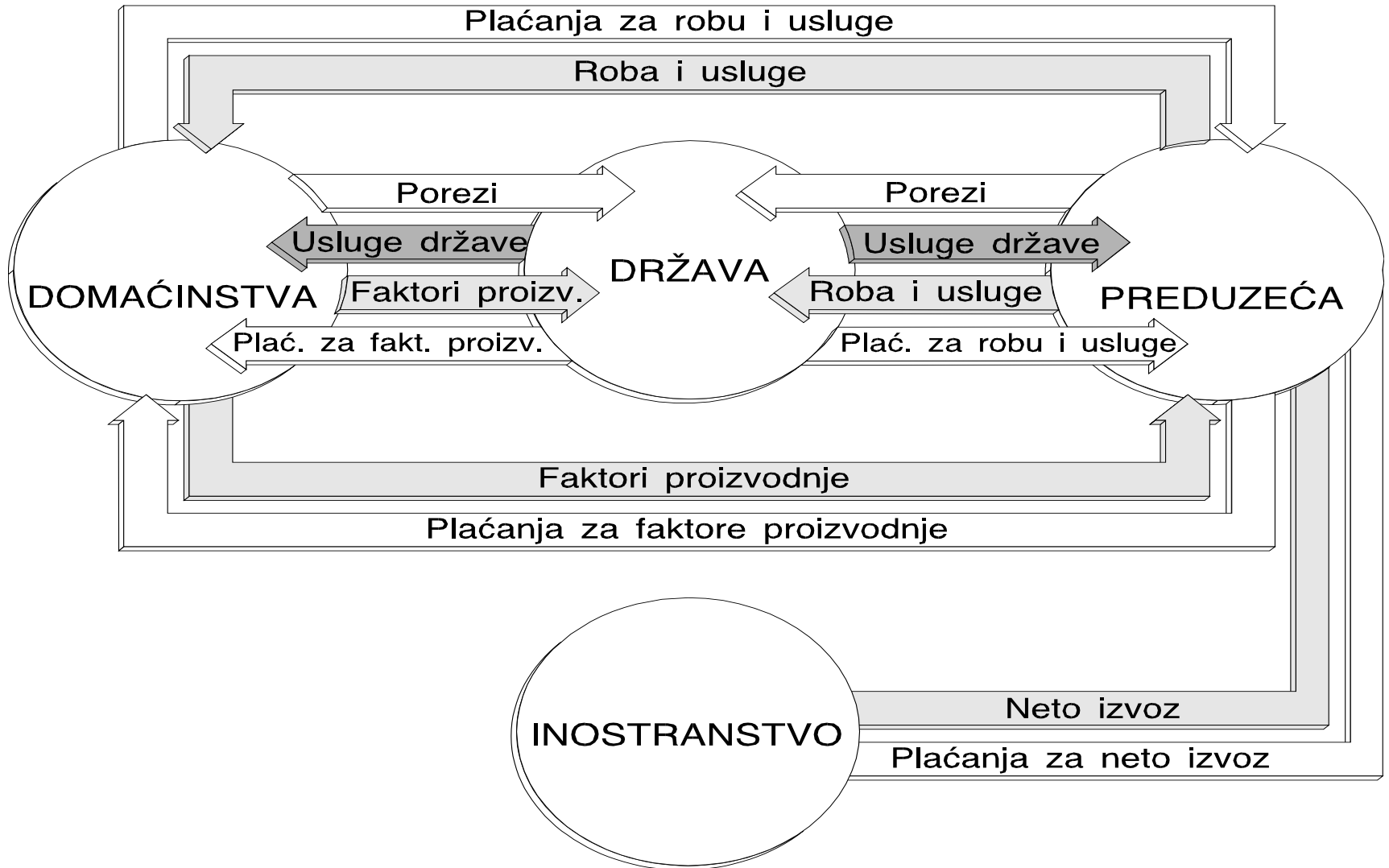
NACIONALNI RAČUNI – OSNOVNI AGREGATI

Godina	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD			Tek. cijene, 000 € POTROŠNI METOD OBRAČUNA				
	tekuće cijene 000 €	po glavi stanovnika	stopa realnog rasta	Lična potrošnja domaćinstava	Potrošnja države	Bruto investicije u osnovna sredstva	Promjene u zalihama	Spoljno - trgovinski saldo
2011	3.234.060	5.211	3,2	82%	3%	21%	2%	-28%
2012	3.148.857	5.062	-2,5	83,6%	22%	18,5%)	1%	25%)
2013	3.327.077	5.356	3,3	81,5%	19,8%	19,2%)	0,3%	-20,3%
2014	3 457 922	5.561	1,5	81,9%	19,4%	19,3%	0,4%)	-21%
2015	3.595.000	5.779	3,2	79,2%	19,4%	20,3%	-0,3%	-19,5%
2016	3.772.621	6.064	2,5	78,1%	20,4%	24,7%	0,3%	-23,4%
	100%			2.947.228	767.783	930.878	10.680	-883.947

• *Bruto domaći proizvod (BDP ili GDP)* u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga **rezidentnih jedinica** tokom perioda, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjenih za subvencije na proizvode (**MONSTAT**).

Potrošni metod obračuna $BDP = C + G + I + (E - I)$

Kružni tok privredne aktivnosti: domaćinstva, firme, država i inostranstvo

Univerzitet Crne Gore
Fakultet političkih nauka
Predmet : Međunarodni ekonomski odnosi

2. PREDAVANJE

- MEDJUNARODNA TRGOVINA -

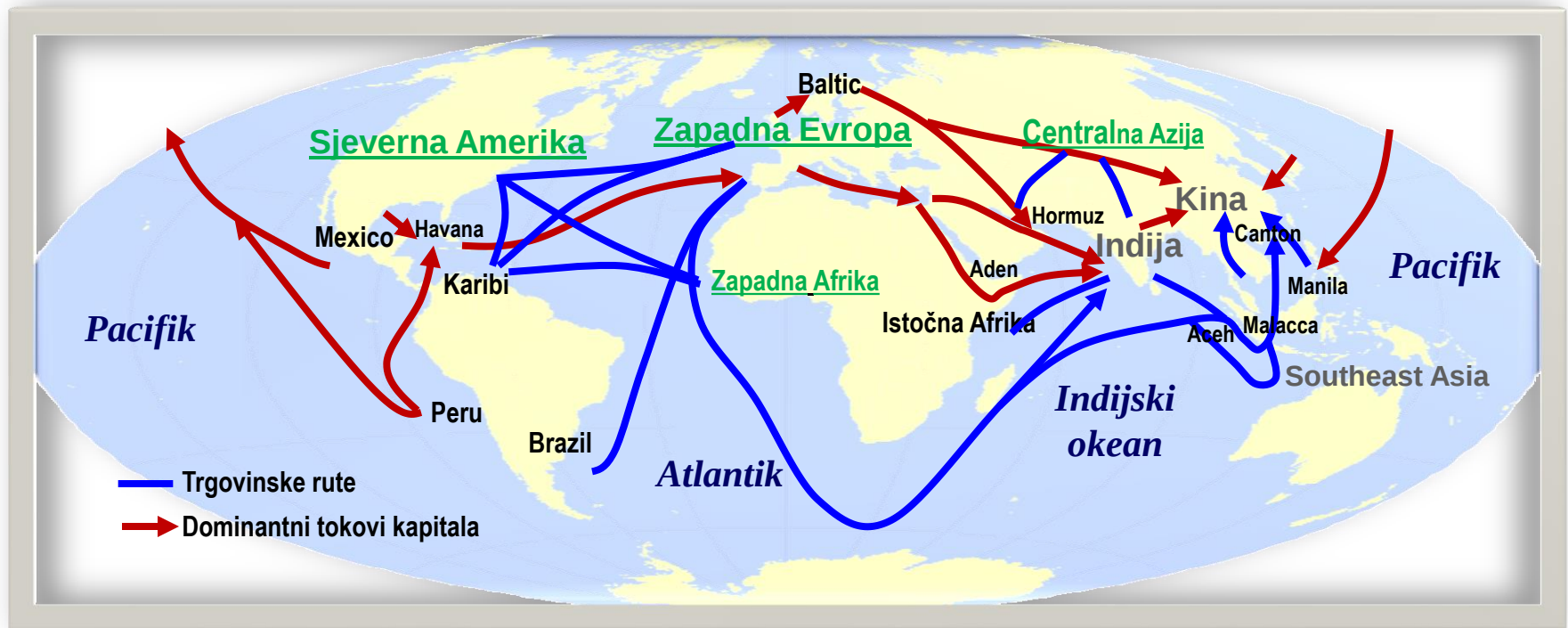
POJAM MEDJUNARODNE TRGOVINE

- **MEDJUNARODNA TRGOVINA (MT)** je nauka koja proučava složene fenomene u međj. trgovini, počev od njenog pojma i historijskog razvoja, osnovnih specifičnosti nacionalnih, regionalnih i svjetskog tržišta, subjekata koji nose međjunarodnu trgovinu, vrste i oblika međjunarodnih ekonomskih transakcija
- **MT** obuhvata ukupno kretanje trgovine između svih zemalja u svijetu, tj. svjetsku trgovinu u cjelini, a **spoljna trgovina (ST)** obuhvata trgovinu jedne zemlje sa svijetom
- **SPOLJNA TRGOVINA** - privredna aktivnost jedne zemlje koja predstavlja razmjenu roba, usluga i proizvoda ljudskog duha (intelektualne, nematerijalne svojine) koja se obavlja između preduzeća iz različitih država, tako što predmet kupoprodaje prelazi carinsku liniju i teritoriju zemlje prodavca (izvoz) ili zemlje kupca (uvoz), a na osnovu zaključenih pismenih spoljnotrgovinskih ugovora
- ST se obavlja po odredjenim pravilima i zakonima, a prava i obaveze (interesi) učesnika se izražavaju u zaključenim ugovorima
- U ST uključuju se samo konkurentni proizvodi i usluge, u pogledu kvaliteta, cijene, načina plaćanja, rokova isporuke i sl.

ISTORIJSKI RAZVOJ MT

- MT nastala kad i država /stari Egipat, Rim, maslinovo ulje, pšenica, zlato, srebro, nakit/
- Rani srednji vijek : u Evropi, gradovi Venecija, Djenova, Firenca /porcelan svila/, a u Aziji Kina i Indija /pamuk, svila, biber/
- Kraj XV vijeka jača trgovine između Evrope , Azije i Afrike /**karavani, kasnije pomorski putevi**/
- Od 1492 trgovina na relaciji Evropa – Amerika
- XVI-XVII vijek, **Holandija** najveći trgovac
- Prve **carine** u zemljama jugoistočne Azije i Japana
- Prva **zabrana izvoza** /vune/ zbog razvoja domaće tekstil.industrije, GB/ XVIII v.
- XVIII-XIX vijek **Velika Britanija** najveći svjetski trgovac
- Rast svjetske trgovine 1820-1913 iznosio je 4,5% godišnje, trgovina je rasla dva puta brže od proizvodnje, povećana 25 puta - **period od 1850. godine, pa sve do I svjetskog rata**, označavamo **liberalizmom**, odnosno „zlatnim periodom“ u razvoju međunarodne trgovine
- 2/3 trgovine činili su primarni proizvodi, a **Evropa** od tada drži I mjesto u trgovini
- Velika ek.kriza 1929-1933 razorno djelovala na MT/uvodjenje **protekcionizma**/
- Poslije II sv.rata potpisan **GATT**, osnovani **IMF i WB**, usvojen je Maršalov plan za obnovu Evrope, osnovano je više regionalnih ekonomskih integracija
- Uvedena je konvertibilnost mnogih valuta, te standardizacija i liberalizacija međunarodne trgovine

Glavni svjetski trgovinski putevi, 1400-1800

Svjetska trgovina u strukturi ukupnog BDP-a porasla je sa **4,6%** 1870. godine na **10,5%** sto godina kasnije (1973), odnosno na **17,2%** u 1998.

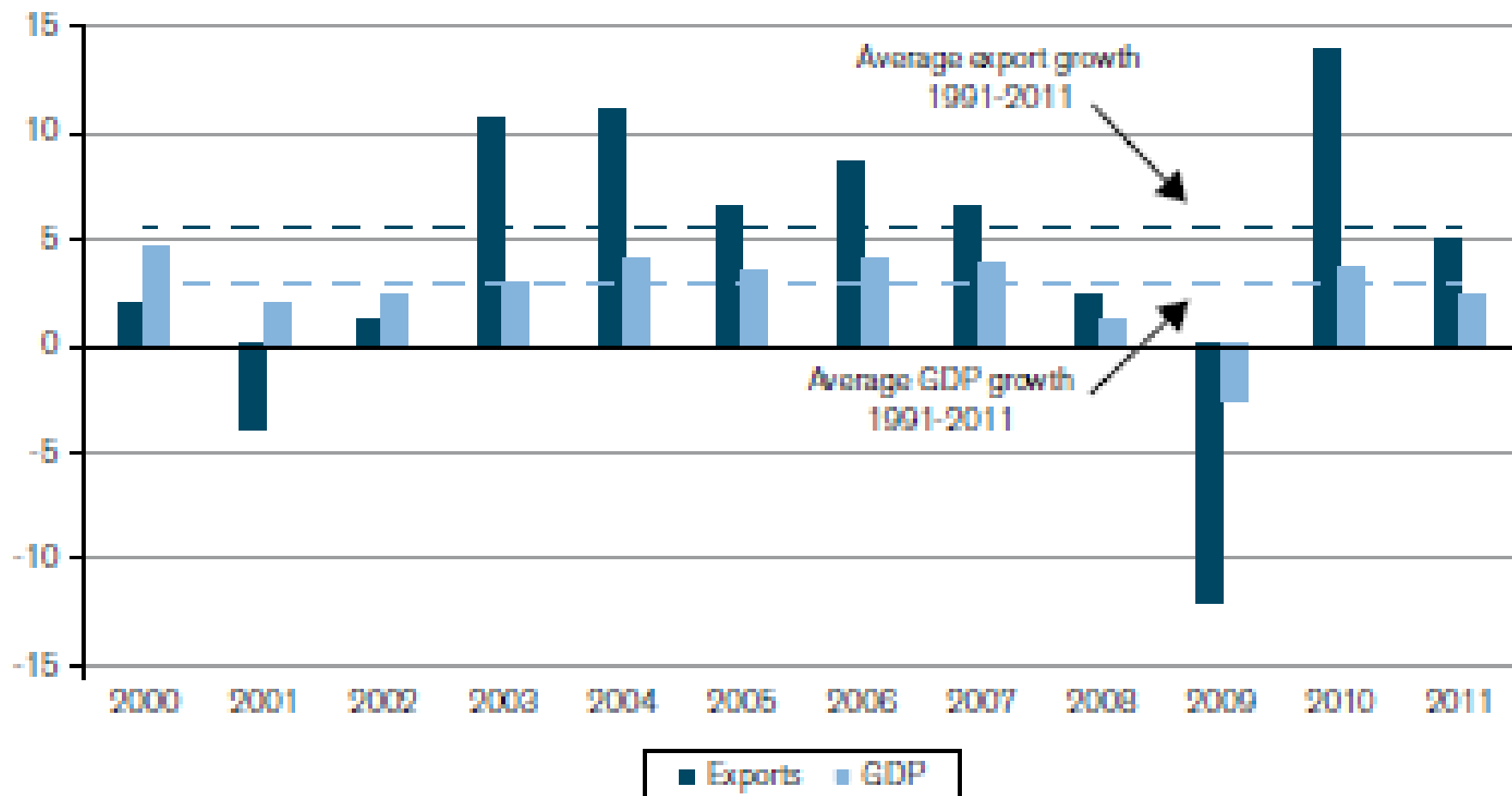
Tabela 1. Tempo rasta stanovništva, BDP, BDP/pc, trgovine i stranih investicija

Izvor: World Trade Report 2008, WTO, 2015;

Svijet	1850-1913	1950-2007	1950-73	1973-2007	2008-2015
Stopa rasta stanovništva (7,5 mlrd u 2016.g.)	0,8 *	1,7	1,9	1,6	1,2
Realni rast GDP	2,1 *	3,8	5,1	2,9	2,2
Realni rast GDP/pc	1,3 *	2,0	3,1	1,2	1,0
Stopa rasta trgovine (izvoz roba i usluga)	3,8	6,2	8,2	5,0	2,9
SDI kao % od svjetskog BDP-a (FDI stock)			5,2% (1982)	25,3% (2006)	32,8% (2014)

- Imajući u vidu **dugoročne trendove** u MT, može se konstatovati da se svjetska trgovina, poslije II svjetskog rata, dugoročno brže povećava nego proizvodnja u svijetu (mjerana rastom BDP-a), što je bio trend u čitavom poslijeratnom periodu.
- Tako npr. stopa rasta realnog BDP-a svijeta u periodu 1950-2007. godine bila je **3,8%**, dok je stopa rasta trgovine (izvoz) bila gotovo dvostruka i iznosila u prosjeku **6,2%**.

Prosječne stope rasta svjetske proizvodnje i trgovine (izvoza) u periodu 1991-2011. (WTO izvještaj 2012)

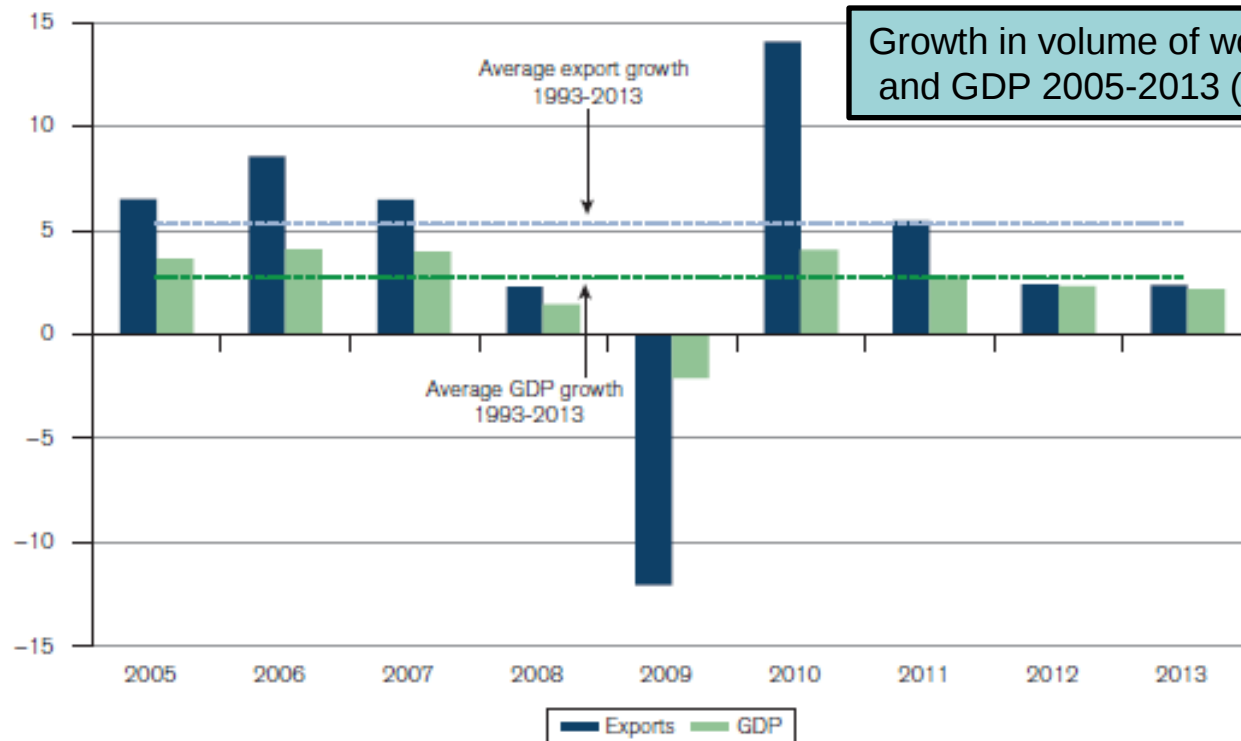
2011: Rast trgovine 5%, rast BDP 2,4% (značajan pad u odnosu na 2010)

2010: Rast trgovine bio 13,8%, BDP-a 3,8%

Multiplikovani ekonomski šokovi u 2011: Japan; poplave, nemiri u Sjevernoj Africi, kriza dugova u EU...nastavljaju se i u narednim godinama, uz otvaranje novih kriza..

- Spori oporavak BDP i trgovine evidentan je i u **2012. godini**: rast trgovine 2,3%, a BDP-a svega 2,4%;
- U dugoročnom trendu, 2012. je prva godina u kojoj su realne stope rasta ova dva indikatora gotovo identične. Uzrok pada obima trgovinske razmjene može se tražiti prvenstveno u smanjenju eksterne tražnje RZ uslijed smanjenjih ukupnih performansi ovih ekonomija u drugoj polovini godine, gdje je rast izvoza svega 1%, dok je uvoz neznatno smanjen ;

Prosječne stope rasta svjetske proizvodnje i trgovine (izvoza) u periodu 2005-2013 (WTO izvještaj 2014)

Prosječna stopa rasta svjetske trgovine 1993-2013 – **5,3%**, dvostruko veća od rasta BDP

Prosječan rast izvoza	
1990-2008	cca 6%
2009	-12%
2010	14%
2011	5% (pad)
2012	2,3%
2013	2,2%

Stopa rasta GDP	
1990-2008	cca 3,1%
2009	-2,4%
2010	3,8%
2011	2,4%
2012	2,4%
2013	2,5%

Najveći svjetski trgovci – zemlje (2011); i struktura BDP svijeta (2014)

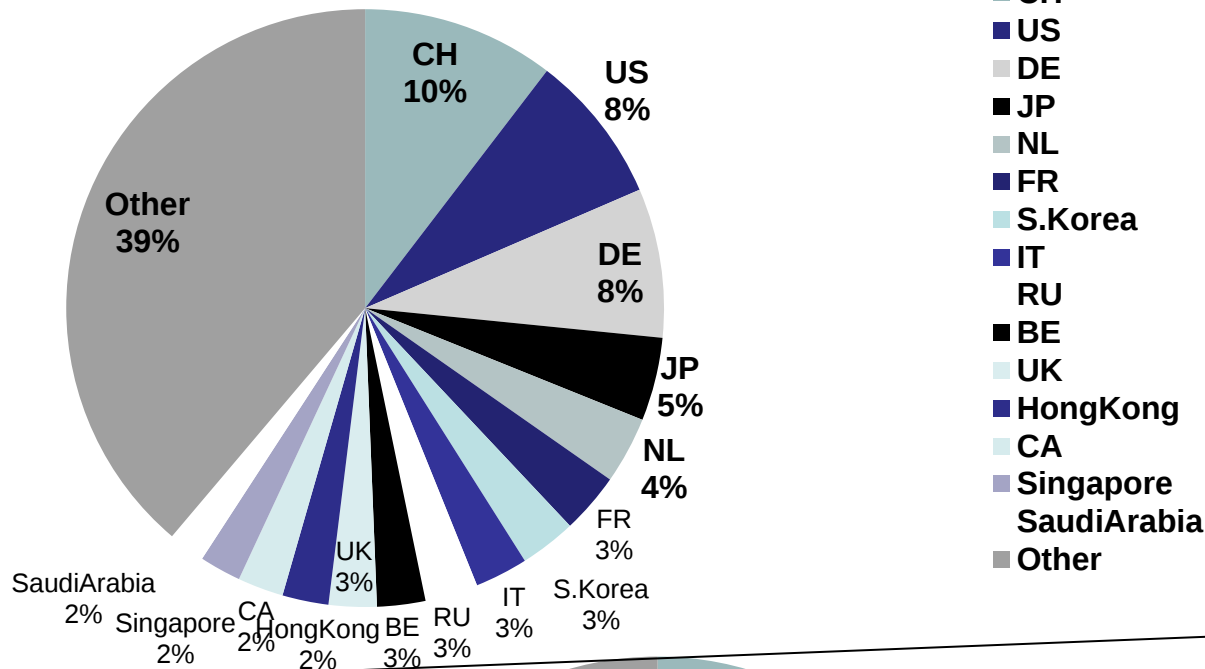
	Izvoznici	% u svjetskom izvozu, 2011, WTO	Uvoznici	% učešća u svjetskom uvozu, 2011, WTO
1	CH	10,4	US	12,3
2	US	8,1	CH	9,5
3	DE	8,1	DE	6,8
4	JP	4,5	JP	4,6
5	NL	3,6	FR	3,9
6	FR	3,3	UK	3,5
7	S.Korea	3,0	NL	3,2
8	IT	2,9	IT	3,0
9	RU	2,9	S.Korea	2,8
10	BE	2,6	Hong-Kong,CH	2,8
11	UK	2,6	CA	2,5
12	HongKong	2,5	India	2,5
13	CA	2,5	BE	2,5
14	Singapore	2,2	ES	2,0
15	SaudiArabia	2,0	Singapore	2,0
	Other	38,8	Other	36,1

Prvih 5 zemalja – 50% BDP svijeta!
Prvih 10 zemalja – 65% BDP svijeta!

	Country/GDP/\$, current prices, billions (IMF,WEO)	%	2014
	EU	24%	18.398.666
1	United States	22,52%	17.416.253
2	China	13,39%	10.355.350
3	Japan	6,17%	4.769.804
4	Germany	4,94%	3.820.464
5	France	3,75%	2.902.330
6	United Kingdom	3,68%	2.847.604
7	Brazil	2,90%	2.244.131
8	Italy	2,75%	2.129.276
9	Russia	2,66%	2.057.301
10	India	2,65%	2.047.811
12	Canada	2,32%	1.793.797
13	Australia	1,92%	1.482.539
14	Korea	1,87%	1.449.494
15	Spain	1,81%	1.400.483
16	Mexico	1,68%	1.295.860
17	Netherlands	1,14%	880.394
18	Indonesia	1,11%	856.066
19	Turkey	1,05%	813.316
20	Saudi Arabia	1,01%	777.870
	WORLD	100%	77.350.581

**%, svjetski
izvoz,
2011,WTO**

**15 najvećih
Izvoznika
61% trgovine**

**% svjetski uvoz
2011, WTO**

**15 najvećih
uvoznika
skoro 2/3 trgovine
(64%)**

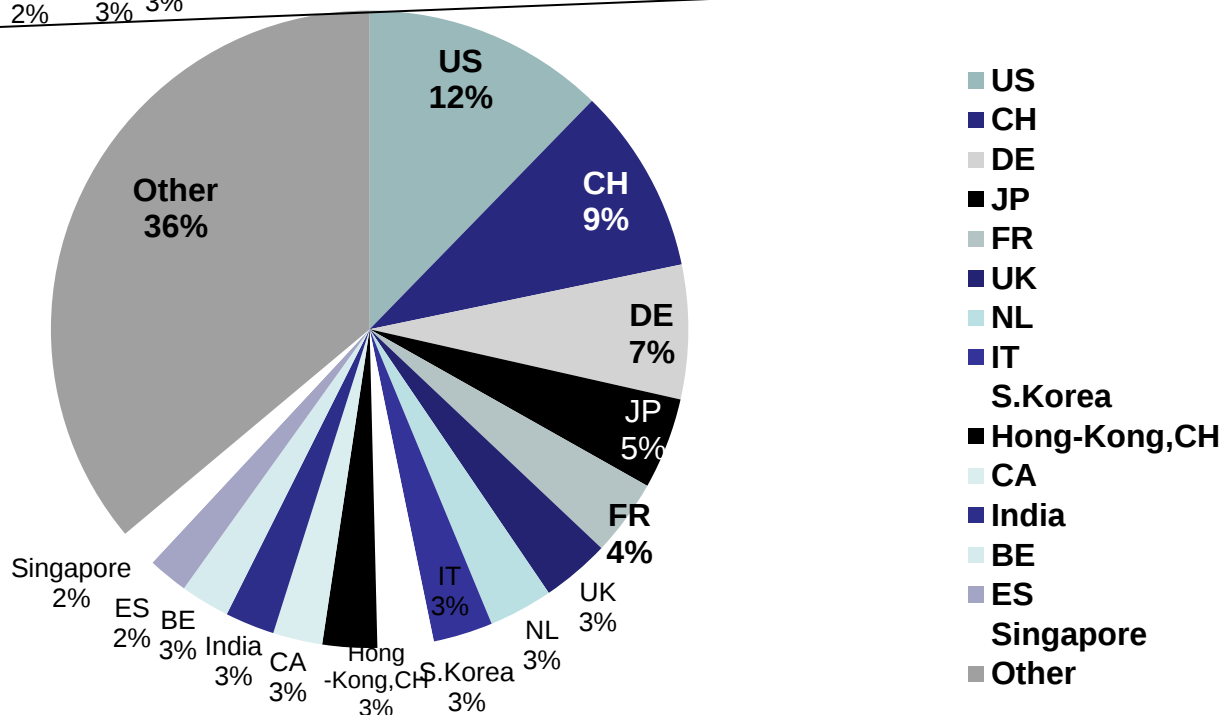
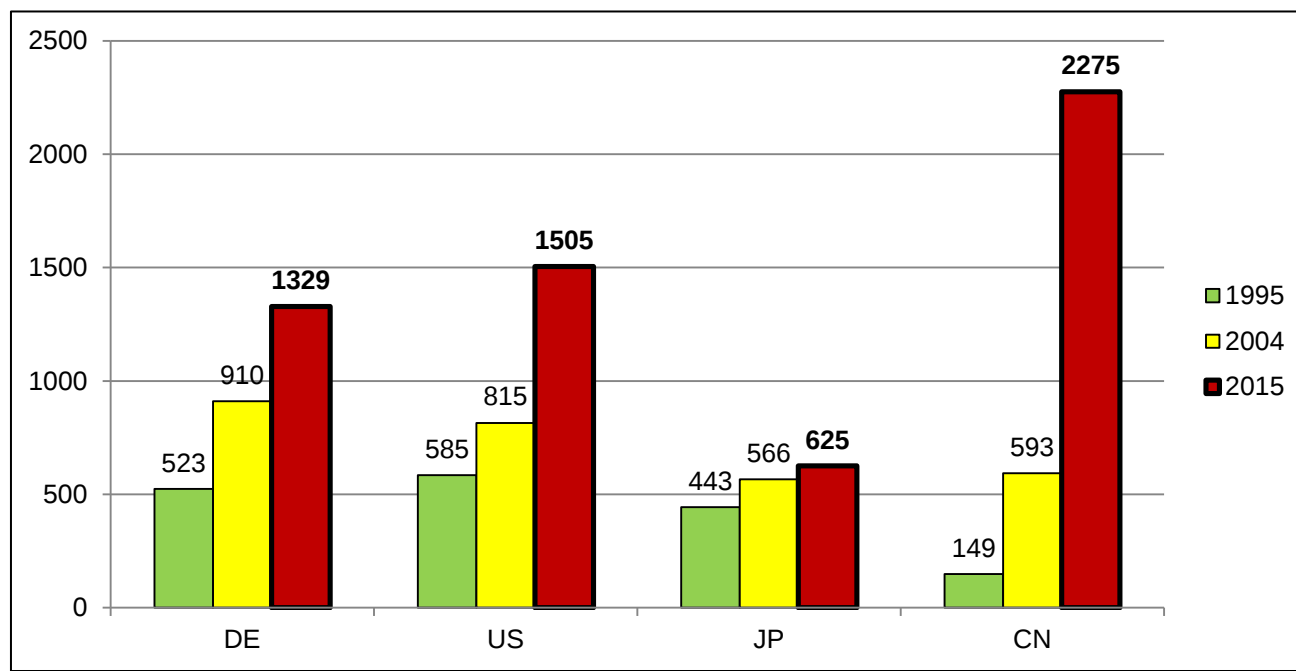

Tabela - Učešće najvećih svjetskih izvoznika u ukupnoj svjetskoj trgovini:

Najveći svjetski izvoznici za izabrane godine mogu se predstaviti i na grafiku.

ZEMLJA	1995	2004	2015
DE	10%	10%	8%
US	11%	9%	9%
JP	9%	6%	4%
CN	3%	6%	14%
OSTALI	67%	69%	65%

Grafik - Učešće najvećih svjetskih izvoznika u ukupnoj svjetskoj trgovini (mlrd \$, tekuće cijene):

Proporcije BDP/pc između grupacija zemalja se mijanjaju u korist **srednjerazvijenih koju simoblizuju BRICS**

CLASSIFICATION , GDP, BIL.\$	1990		2000		2013	
LOW INCOME	96,261	0,4%	113,343	0,3%	378,43	0,5%
Least developed countries	163,318	0,7%	215,632	0,6%	858,216	1,1%
LOWER MIDDLE INCOME	918,521	4,1%	1.337,27	4,0%	5.572,35	7,3%
China /DANAS UPPER MIDDLE INCOME COUNTRY!/ 	358,973	1,6%	1.205,26	3,6%	9.490,60	12,4%
UPPER MIDDLE INCOME	2.521,68	11,2%	4.217,42	12,7%	20.807,29	27,2%
HIGH INCOME	18.876,08	83,7%	27.352,38	82,1%	49.063,80	64,2%
WORLD	22.563,12	100%	33.321,30	100%	76.431,32	100%

KLASIFIKACIJA ZEMALJA PREMA DOHOTKU - 2016		GNI per capita in US\$	zemalja	NPR.
Low income (L)	Zemlje sa niskim dohotkom	<= 1,005 \$	31	Niger, S.Koreja ..
Lower middle income (LM)	Zemlje nižeg srednjeg dohotka	1,006-3,955	53	Indija, Moldavija, UA, KS*
Upper middle income (UM)	Zemlje višeg srednjeg dohotka	3,956-12,235	56	Kina, Zapadni Balkan bez KS*, HR, BG; TR; RU
High income (H)	Zemlje visokog dohotka	> 12,235 \$	78	EU - RO & BG; US, CA,
World Bank, Atlas methodology			218	

KLASIFIKACIJA ZEMALJA (I TERITORIJA) PO KATEGORIJI ZADUŽENOSTI (SVJETSKA BANKA)

1. IDA zemlje (zemlje sa niskim dohotkom)	1.035 \$/pc ili manje, bez finansijske sposobnosti da pozajmljuju od IBRD). IDA krediti su veoma povoljni, mogu biti i beskametni, uz grantove, za programe pomoći, u cilju podsticanja ekonomskog razvoja i unpređenja uslova života – zemalja – 59 zemalja u 2016.
2. IBRD zemlje (Zemlje srednjeg dohotka)	zemlje srednjeg dohotka koje mogu povlačiti kredite IBRD, tj. koje imaju finansijski potencijal (kreditnu sposobnost) – 69 zemalja u 2016. godini
3. Tzv. mješovite ekonomije (Blend countries)	koje imaju nizak dohodak, koji ih klasifikuje da mogu povući povoljne IDA kredite, ali su kreditno sposobne, tako da mogu i da povuku IBRD kredit. – 16 zemalja
Posebna kategorija su - prezadužene, siromašne zemlje (HIPC – heavily indebtedness poor countries)	39 zemalja (od kojih 33 iz pod-saharske Afrike i nekoliko zemalja južne Amerike) koje imaju oko 650 mil stanovnika. Njihov prosječan GNI/pc je 844 \$. Imaju visoku stopu siromaštva i predmet su posebne podrške IMF-a i Svjetske banke (koja uključuje i otpis dijela dugova).

Nejednakost u raspodjeli

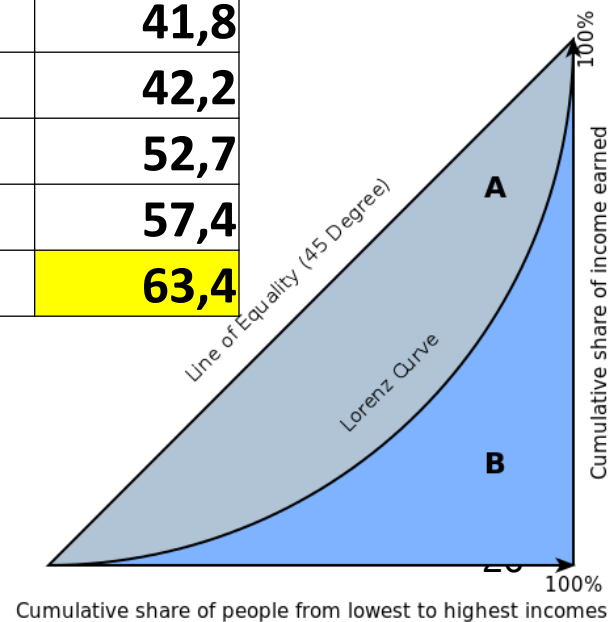
2013 - GINI koeficijent (1-100)

Slovenia	25,6	BiH	33,8
Norway	25,9	Romania	34,9
Czech Republic	26,1	Bulgaria	36,0
Iceland	26,9	Turkey	40,2
Sweden	27,3	United States	41,1
Albania	29,0	Georgia	41,4
Serbia	29,1	Russian Federation	41,6
Moldova	29,2	El Salvador	41,8
Kosovo	29,4	China	42,2
Germany	30,1	Brazil	52,7
Montenegro	32,2	Honduras	57,4
Estonia	33,2	South Africa	63,4

<https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?view=chart>

Što je manja vrijednost koeficijenta, veća je jednakost u raspodjeli !

1 je apsolutna jednakost, svi imaju isti prihod;

Appendix Table 6: **Commercial services trade: leading exporters and importers excluding intra-EU(28) trade, 2013**

(US\$ billion and percentage)

Rank	Exporters	Value	Share	Annual % change	Rank	Importers	Value	Share	Annual % change
1	Extra-EU(28) exports	891	25.2	6	1	Extra-EU(28) imports	668	19.7	4
2	United States	662	18.7	5	2	United States	432	12.7	4
3	China	205	5.8	7	3	China	329	9.7	18
4	India	151	4.3	4	4	Japan	162	4.8	-7
5	Japan	145	4.1	2	5	Singapore	128	3.8	4

Kada se **isključi intra EU trgovina**, odnosno posmatra samo ekstra EU trgovina sa svijetom (jedinstveno tržište EU kao trgovinski partner)

Appendix Table 5: **Commercial services trade: leading exporters and importers, 2013**
(US\$ billion and percentage)

Rank	Exporter	Value	Share	Annual % change	Rank	Importer	Value	Share	Annual % change
1	United States	662	14.3	5	1	United States	432	9.8	4
2	United Kingdom	293	6.3	2	2	China	329	7.5	18
3	Germany	286	6.2	8	3	Germany	317	7.2	8
4	France	236	5.1	10	4	France	189	4.3	8
5	China	205	4.4	7	5	United Kingdom	174	4.0	-1

1980. godine
Kina je na listi svjetskih izvoznika bila na 30 mjestu, sa učešćem od 0,89 u svjetskom izvozu, a sad je gotovo na svjetskom vrhu;
Njemačka je 1980.g. bila na 2. mjestu sa učešćem od 9,48%;
 Prve su bile **SAD** sa učešćem od 11,09%, dok je **Japan** bio treći (6,4%).

FUNKCIJE MT

- **MT koriguje naturalnu strukturu DP** kroz medjunarodnu razmjenu, tako da se deficitarne robe uvoze, a suficitarne robe izvoze u inostranstvo; na taj način se mijenja i poboljšava naturalna struktura DP u skladu sa potrebama potrošača i domaće proizvodnje
- **Devizni priliv**
- Povoljan uticaj MT na **produktivnost rada, privredni rast i dohodak**: razmjena tehnologije (licence, tehnička saradnja i obuka kadrova), opreme, repromaterijala i sl.
- MT primorava domaće proizvođače da uvode **medjunarodne standarde poslovanja – rast konkurentnosti**
- MT utiče i na **stabilnost cijena, snabdjevenost** na domaćem tržištu, kreiranje **novih** radnih mjesta, poželjno stanje u platnom bilansu zemlje /situacija spoljnotrgovinskog suficita/

FAKTORI MT

- Faktori razvoja djeluju na položaj nacionalne u međunarodnoj privredi (**makro-faktori**) i na snagu i konkurentnost neposrednih proizvođača i njihovih roba na svjetskom tržištu (**mikro faktori**).
- I makro i mikro faktori su međusobno isprepleteni, a mogu biti **dugoročni** (efekti kroz investicije, tehnološki progres i promjena sektorske strukture BDP i uvoza/izvoza) i **kratkoročni** (efekti kroz promjenu cijena, deviznog kursa, poreza, uslova kredita, izvoznih podsticaja isl.).
- Mogu biti **unutrašnji** (endogeni) kao npr. politika unutrašnjeg razvoja, efikasnost proizvodnje, nivo štednje, produktivnost rada, politika cijena) i **spoljni** (egzogeni) kao što su npr. kretanje tražnje na ino-tržištima, djelovanje monopola na istim, protekcionizam, promjene u odnosima valutnih kurseva u svijetu, sankcije i sl.).
- Faktori međunarodne trgovine mogu biti **subjektivni** (uticaj različitih aktera u proizvodnji i međunarodnoj trgovini kao što su sindikati, država, menadžment i sl.) i **objektivni** (svi faktori izvan subjektivnih, kao što su odnosi snaga u svijetu, položaj pojedinih zemalja i regionalnih integracija, bogatstvo prirodnih resursa, klima, i sl.).

Makro-faktori razvoja MT

1. Geopolitički položaj, raspoloživost prirodnih resursa i stanovništvo
2. Veličina zemlje
3. Tehnološki progres
4. Nivo, dinamika i struktura razvoja
5. Mikro i makro menadžment /strateški i operativni/
6. Dugoročne strukturne promjene u svjetskoj privredi
7. Konvertibilnost valuta, liberalizacija i standardizacija međunarodne trgovine